

Bu kâinatın Sâni-i Kadîr ve Hakîminin mülkünde iştirak yeri yoktur

İkinci Noktanın İkinci Meselesi: Bu kâinatın Sâni'-i Kadîr ve Hakîm'inin mülkünde iştirak yeri yoktur. Çünkü her şeyde nihayet derecede intizam bulunduğundan şirki kabul edemez. Çünkü müteaddid eller bir işe karışırsa o iş karışır. Bir memlekette iki padişah, bir şehirde iki vali, bir köyde iki müdür bulunsa o memleket, o şehir, o köyün her işinde bir karışıklık başlayacağı gibi; en edna bir vazifedar adam, o vazifesine başkasının müdahalesini kabul etmemesi gösteriyor ki hâkimiyetin en esaslı hâssası, elbette istiklal ve infiraddır. Demek intizam vahdeti ve hâkimiyet infiradı iktiza eder.

Madem hâkimiyetin bir muvakkat gölgesi, muavenete muhtaç ve âciz insanlarda böyle müdahaleyi reddederse elbette derece-i rububiyette hakiki bir hâkimiyet-i mutlaka, bir Kadîr-i Mutlak'ta bütün şiddetiyle müdahaleyi reddetmek gerektir. Eğer zerre kadar müdahale olsaydı intizam bozulacaktı.

Halbuki bu kâinat öyle bir tarzda yaratılmış ki bir çekirdeği halk etmek için bir ağacı halk edebilir bir kudret lâzımdır. Ve bir ağacı halk etmek için de kâinatı halk edebilir bir kudret gerektir. Ve kâinat içinde parmak karıştıran bir şerik bulunsa en küçük bir çekirdekte de hissedar olmak lâzım gelir. Çünkü o, onun numunesidir. O halde, koca kâinatta yerleşmeyen iki rububiyet, bir çekirdekte belki bir zerrede yerleşmek lâzım gelir. Bu ise muhalatın ve bâtıl hayalatın en manasız ve en uzak bir muhalidir. Koca kâinatın umum ahval ve keyfiyatını mizan-ı adlinde ve nizam-ı hikmetinde tutan bir Kadîr-i Mutlak'ın aczini, hattâ bir çekirdekte dahi iktiza eden şirk ve küfür ne kadar hadsiz derecede muzaaf bir hilaf, bir hata, bir yalan olduğunu ve tevhid ne derece hadsiz muzaaf bir derecede hak ve hakikat ve doğru olduğunu

bil, **الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى الْإِيمَانِ** de.